

УДК 336.143

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.02.98>

ПЛАН ДІЙ BEPS ТА МІЖНАРОДНІ ЗАХОДИ ПРОТИДІЇ АГРЕСИВНОМУ ПОДАТКОВОМУ ПЛАНУВАННЮ

Музика-Стефанчук О.А.,

*доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри фінансового права
Навчально-наукового інституту права,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка;
провідний науковий співробітник НДІ інтелектуальної власності
Національної академії правових наук України
ORCID: 0000-0001-7986-7149
e-mail: oa.stefanchuk@gmail.com*

Губерська Н.Л.,

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри фінансового права
Навчально-наукового інституту права,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка;
ORCID: 0009-0009-2440-8514
e-mail: nl.huberska@gmail.com*

Музика-Стефанчук О.А., Губерська Н.Л. План дій BEPS та міжнародні заходи протидії агресивному податковому плануванню.

Статтю присвячено дослідженню плану дій BEPS та міжнародних заходів протидії агресивному податковому плануванню. Аналізуються Рекомендації Європейської комісії від 06.12.2012 р. № 2012/772/ЄС щодо агресивного податкового планування.

Розглядаються дії платників податків, що мають ознаки агресивного податкового планування. Доведено, що найчастіше агресивне податкове планування пов'язують із розмиванням оподаткованої бази, виведенням прибутку з-під оподаткування, ухиленням від сплати податків і зборів. У цьому контексті детально аналізуються положення Плану дій BEPS. План дій BEPS передбачає 15 дій (кроків, заходів; англійською – actions) для усунення прогалин у міжнародному податковому регулюванні і розбіжностей у національному податковому законодавстві різних країн, які уможливають «приховування» корпоративного прибутку та його штучне переміщення у низькоподаткові юрисдикції, де компанії не здійснюють економічної діяльності.

Мета запровадження Плану дій BEPS в Україні – підвищення прозорості ведення бізнесу в країні, а не збільшення податкового навантаження. Впровадження принципів протидії BEPS не позначиться на діяльності компаній, які ведуть свою діяльність прозоро та не зловживають схемами з уникнення оподаткування.

Детально розглядається хронологія імплементації Плану дій BEPS в Україні.

Аналізуються Глобальні ініціативи ОЕСР – Pillar 1 та Pillar 2 (BEPS 2.0), які стосуються узгодження підходів щодо оподаткування великих міжнародних бізнес-груп в умовах цифрової економіки, що натомість має сприяти підвищенню стабільності податкової системи та зменшенню адміністративного навантаження на бізнес.

Детально розглядаються положення Багатосторонньої міжнародної конвенції (MLI, Multilateral Convention to Implement Tax Treaty Related Measures to Prevent Base Erosion and Profit Shifting, Multilateral Instrument).

Багатостороння конвенція MLI – це багатосторонній договір, розроблений ОЕСР з метою протидії розмиванню бази оподаткування та виведенню прибутку з-під оподаткування, який ратифікований Верховною Радою України 28.02.2019 р. та набрав чинності для України з 01.12.2019 р.

MLI (дія 15 Плану дій BEPS) – Багатостороння міжнародна конвенція, яка дозволяє удосконалити механізми боротьби зі штучним використанням податкових переваг міжнародних договорів про уникнення подвійного оподаткування та уніфікує окремі положення цих договорів.

Розглядаються особливо важливі положення Конвенції MLI для України.

Ключові слова: податкове законодавство, податкові правовідносини, прибуток, захист прав платників податків, ухилення від оподаткування, агресивне податкове планування, міжнародне оподаткування, цифрова економіка, MLI, BEPS, ОЕСР.

Muzyka-Stefanchuk O.A., Huberska N.L. BEPS Action Plan and international measures to tackling aggressive tax planning.

The article is devoted to the study of the BEPS Action Plan and international measures to tackling aggressive tax planning. The European Commission Recommendation No. 2012/772/EU of 06.12.2012 on aggressive tax planning is analyzed.

The actions of taxpayers that have signs of aggressive tax planning are considered. It is proven that most often aggressive tax planning is associated with the erosion of the tax base, the removal of profits from taxation, and the evasion of taxes and fees. In this context, the provisions of the BEPS Action Plan are analyzed in detail. The BEPS Action Plan provides for 15 actions to eliminate gaps in international tax regulation and discrepancies in national tax legislation of different countries, which enable the «hiding» of corporate profits and its artificial transfer to low-tax jurisdictions where companies do not carry out economic activities.

The purpose of implementing the BEPS Action Plan in Ukraine is to increase the transparency of doing business in the country, and not to increase the tax burden. The implementation of the principles of countering BEPS will not affect the activities of companies that conduct their activities transparently and do not abuse tax avoidance schemes.

The chronology of the implementation of the BEPS Action Plan in Ukraine is considered in detail.

The OECD Global Initiatives – Pillar 1 and Pillar 2 (BEPS 2.0) are analyzed, which concern the harmonization of approaches to the taxation of large international business groups in the digital economy, which in turn should contribute to increasing the stability of the tax system and reducing the administrative burden on business.

The provisions of the Multilateral Convention to Implement Tax Treaty Related Measures to Prevent Base Erosion and Profit Shifting (MLI) are examined in detail.

The Multilateral Convention MLI is a multilateral agreement developed by the OECD to combat base erosion and profit shifting, which was ratified by the Verkhovna Rada of Ukraine on 28.02.2019 and entered into force for Ukraine on 01.12.2019.

MLI (Action 15 of the BEPS Action Plan) – a multilateral international convention that allows improving mechanisms for combating the artificial use of tax advantages of international treaties on the avoidance of double taxation and unifies individual provisions of these treaties.

The MLI Convention's particularly important provisions for Ukraine are considered.

Key words: tax legislation, tax legal relations, profit, protection of taxpayer's rights, tax evasion, aggressive tax planning, international taxation, digital economy, MLI, BEPS, OECD.

Постановка проблеми. Унаслідок невизначеності чи навпаки – багатоваріантного тлумачення положень податкового законодавства, податкове планування може призвести до наслідків, що можуть трактуватися як уникнення чи навіть ухилення від оподаткування. Йдеться про так зване агресивне податкове планування (aggressive tax planning).

Є Рекомендації Європейської комісії від 06.12.2012 р. № 2012/772/ЄС щодо агресивного податкового планування [1]. Згідно з цими Рекомендаціями, агресивне податкове планування охоплює використання штучних операцій або структур, використання (експлуатацію) розбіжностей між системами оподаткування з ефектом підриву правил оподаткування держав-членів і підсилення втрати податкових надходжень, зменшення податкових зобов'язань [2].

Дії платників податків, які мають ознаки агресивного податкового планування, знаходяться на межі правомірного податкового планування, прямо не переходячи цю межу, бо в іншому випадку, за наявності ознак протиправності, вони не могли б розглядатися як один із видів податкового планування взагалі і до них не міг би застосовуватись відповідний термін. Водночас такому явищу як агресивне податкове планування притаманні ознаки зловживання правом з боку платників податків, а їх поведінка характеризується недобросовісністю [3, с. 7].

Найчастіше агресивне податкове планування пов'язують із розмиванням оподаткованої бази, виведенням прибутку з-під оподаткування, ухиленням від сплати податків і зборів.

Метою статті є огляд плану дій BEPS та міжнародних заходів протидії агресивному податковому плануванню.

Стан опрацювання проблеми. Питання плану дій BEPS та протидії агресивному податковому плануванню були предметом розгляду у публікаціях Д. Гетманцева, Я. Греци, С. Пирого, Ю. Коваль, П. Коломійця, І. Олендера, М. Бондаренко, М. Нікіфорової та інших. Водночас, питання правового регулювання міжнародних податкових відносин є динамічним явищем, що обумовлює необхідність у проведенні подальших досліджень.

Викладення основного матеріалу. У 2013 р. ОЕСР представила свій перший звіт (план дій) з вирішення проблем розмивання податкової бази і виведення доходів з-під оподаткування, відо-

мий як «План дій BEPS» (Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting). За оцінками ОЕСР, втрати бюджетів країн світу від агресивного податкового планування, що ґрунтується на розмиванні бази оподаткування і переміщенні прибутків за кордон (BEPS), щороку сягають 100–240 млрд дол. США або 4–10 % сукупних надходжень прибутку від податку на прибуток підприємств. При цьому бюджети країн, що розвиваються, втрачають більше, ніж бюджети розвинених країн [4].

План дій BEPS передбачає 15 дій (кроків, заходів; англійською – actions) для усунення прогалин у міжнародному податковому регулюванні і розбіжностей у національному податковому законодавстві різних країн, які уможливають «приховування» корпоративного прибутку та його штучне переміщення у низькоподаткові юрисдикції, де компанії не здійснюють економічної діяльності.

Пакет BEPS складається з п'яти типів результатів з різними статусами:

1. *Мінімальні стандарти* (шкідливі податкові практики, порушення угоди, звітність у розрізі країн та механізм урегулювання спорів) були узгоджені, особливо для боротьби з проблемами у разі, коли відсутність дій деяких країн призвела б до негативних наслідків для інших країн. Вони є основою реалізації BEPS. Моніторинг передбачатиме оцінку дотримання мінімальних стандартів у формі періодичного та публічного звіту щодо того, що країни зробили для реалізації цих результатів BEPS (дії 5, 6, 13, 14).

2. *Загальні підходи* (гібридні податкові схеми та можливість утримання відсоткових витрат) сприятимуть конвергенції національних практик. Очікується, що з часом, при реалізації цих дій, погляди країн зближаться. Рекомендації з розробки національних правил і модельних положень угоди були узгоджені разом з детальними коментарями щодо їх втілення. У майбутньому загальні підходи можуть стати мінімальними стандартами.

3. *З посиленням міжнародних стандартів* (постійне представництво та трансфертне ціноутворення) наявні стандарти оновилися і стали більш ефективними для ліквідації подвійного оподаткування та припинення зловживань. Це обумовлює набір узгоджених настанов, які відображають загальне розуміння та тлумачення положень на підставі Модельних податкових конвенцій ОЕСР та ООН. У цих сферах потрібне доопрацювання, яке дозволить Комітету ОЕСР з фіскальних справ (CFA), за необхідності, надати додаткові роз'яснення нового формулювання угоди та настанов, упроваджених у звітах щодо дій 7, а також дій 8–10. Це призведе до оновлення Модельної податкової конвенції ОЕСР та Рекомендацій ОЕСР щодо трансфертного ціноутворення для мультинаціональних корпорацій та податкових адміністрацій.

4. *Передові практики* (правила щодо підконтрольних іноземних компаній та правила щодо обов'язкового розкриття) були розроблені для підтримки країн, що мають намір посилити своє національне законодавство у певних сферах. Підхід передових практик не є обов'язковим, навіть для країн-учасниць ОЕСР, проте відображає домовленість між учасницями, втілення якої планується на практиці. Країна може доповнити цей підхід іншими правилами.

5. *Аналітичні звіти* (податкові виклики для цифрової економіки, економічний аналіз BEPS та розвиток багатостороннього інструменту) також були випущені, призводячи до подальших робіт з моніторингу та реалізації. Розвиток зусиль у рамках дій 1 і 11 вимагатиме моніторингу одночасно з переговорами щодо розробки багатостороннього інструменту (відповідно до дії 15) [5, с. 5].

Заходи BEPS за темами:

узгодженість:

дія 2. Нейтралізація наслідків гібридних податкових схем;

дія 3. Розроблення ефективних правил стосовно контрольованих іноземних компаній (KIC);

дія 4. Обмеження розмивання бази оподаткування шляхом вирахування з бази оподаткування відсотків та інших фінансових виплат;

дія 5. Підвищення ефективності протидії шкідливим податковим практикам, з урахуванням принципу прозорості та сутності;

сутність:

дія 6. Запобігання наданню пільг, передбачених угодами про уникнення подвійного оподаткування, за невідповідних обставин (запобігання зловживанням положеннями Угод про уникнення подвійного оподаткування);

дія 7. Запобігання штучному уникненню статусу постійного представництва;

дія 8–10. Узгодження наслідків трансфертного ціноутворення із створенням вартості: нематеріальні активи, ризики та капітал, операції з високим рівнем ризику;

прозорість:

дія 11. Вимірювання та моніторинг BEPS;

дія 12. Обов'язкові правила розкриття інформації;

дія 13. Документація з трансфертного ціноутворення та звітність у розрізі країн;

дія 14. Підвищення ефективності механізмів урегулювання спорів;

аналіз:

дія 1. Вирішення податкових проблем «цифрової економіки»;

дія 15. Розроблення багатостороннього інструменту для внесення змін до угод про уникнення подвійного оподаткування.

Щоб приєднатися до цієї програми, зацікавленим країнам та юрисдикціям потрібно висловити свою прихильність до всебічного Пакету BEPS та його узгодженої реалізації та сплатити річну плату за участь у Плані BEPS. Такі країни беруть на себе зобов'язання впровадити щонайменше мінімальний стандарт (дії 5, 6, 13, 14) щодо впровадження інших кроків – кожна країна вирішує самостійно.

Мета запровадження Плану дій BEPS в Україні – підвищення прозорості ведення бізнесу в країні, а не збільшення податкового навантаження. Впровадження принципів протидії BEPS не позначиться на діяльності компаній, які ведуть свою діяльність прозоро та не зловживають схемами з уникнення оподаткування.

Хронологія імплементації Плану дій BEPS в Україні:

2017 р. – Україна приєдналася до Inclusive Framework on BEPS, програми розширеного співробітництва з питань імплементації плану протидії практикам BEPS (зобов'язання щодо мінімального стандарту – дії 5, 6, 13, 14);

2018 р. – підписання Україною Багатосторонньої конвенції про виконання заходів, які стосуються угод про оподаткування, з метою протидії розмиванню бази оподаткування та виведенню прибутку з-під оподаткування від 24.11.2016 р. (Конвенція MLI);

2019 р. – Закон України «Про ратифікацію Багатосторонньої конвенції про виконання заходів, які стосуються угод про оподаткування, з метою протидії розмиванню бази оподаткування та виведенню прибутку з-під оподаткування» від 28.02.2019 р. (підґрунтя для впровадження дій 6, 7, 14 та 15);

2020 р. – прийняття та набрання чинності Закону України № 466 (норми для впровадження дій 3, 4, 6, 7, 8–10, 13 та 14);

2020 р. – Дорожня карта, що передбачає розробку понад 10 підзаконних нормативно-правових актів;

2022 р. – введення в дію правил KIK та нових критеріїв щодо правил тонкої капіталізації (дії 3 та 4);

2022 р. – перша подача звітів CbCR за 2021 р., але не раніше ніж у рік, в якому укладено угоду MCAA CbC (дія 13);

2023 р. – запуск в Україні нової Дорожньої карти з імплементації Плану дій BEPS з метою посилення зусиль у сфері наближення податкової системи до міжнародних податкових стандартів [6].

Також слід звернути увагу на Глобальні ініціативи ОЕСР – Pillar 1 та Pillar 2 (BEPS 2.0), які стосуються узгодження підходів щодо оподаткування великих міжнародних бізнес-груп в умовах цифрової економіки, що натомість має сприяти підвищенню стабільності податкової системи та зменшенню адміністративного навантаження на бізнес. Про це детальніше див.: [7].

1 липня 2021 р. Україна разом з іншими учасниками Програми розширеного співробітництва з питань протидії BEPS (OECD/G20 Inclusive Framework on BEPS) підтримала масштабний план щодо реформування міжнародної системи оподаткування для великого бізнесу.

8 жовтня 2021 р. ОЕСР опублікувала допрацьовану заяву з описом основних тез плану та кроків для його впровадження. План складається з двох блоків (Pillar 1 та Pillar 2) та оновлює основні принципи міжнародної системи оподаткування, яка проіснувала близько 100 років та більше не відповідає потребам сучасної глобалізованої та цифрової економіки. Нові правила стосуються найбільших міжнародних бізнес-груп. Вони повинні забезпечити узгодження підходу урядів різних країн в оподаткуванні великого високотехнологічного бізнесу, що сприятиме підвищенню стабільності податкової системи та зменшення адміністративного навантаження на бізнес.

Оновлений план ОЕСР підтримали 136 юрисдикцій (серед яких і Україна) зі 140 учасників Inclusive Framework on BEPS, на які припадає понад 90% світового ВВП.

Заходи з блоку 1 (Pillar 1) передбачають новий підхід до розподілу прав держав на оподаткування прибутку найбільших міжнародних бізнес-груп (з консолідованою річною виручкою понад 20 млрд євро та прибутковістю понад 10%). Кожна держава отримає право на оподаткування прибутку групи, яка продає товари чи послуги у цій державі (з виручкою понад 1 млн євро на рік), незалежно від наявності у групи бізнес-одиниці в країні. Відтак іноземний бізнес може підлягати оподаткуванню незалежно від наявності класичного постійного представництва. Очікується, що у результаті імплементації ініціативи уряди держав-ринків збуту отримають право на частку в оподаткуванні понад 125 млрд дол. прибутку щорічно.

Заходи з блоку 2 (Pillar 2) покликані доповнити та удосконалити правила оподаткування іноземних контрольованих компаній, розміщених у юрисдикціях з низькими ефективними ставками

оподаткування. За попередніми оцінками, імплементація ініціативи Pillar 2 щодо глобальної мінімальної ставки корпоративного оподаткування може приносити урядам сукупно близько 150 млрд доларів додаткових податкових надходжень щорічно. Правила мають застосовуватися до міжнародних груп з консолідованою річною виручкою понад 750 млн євро. Блок 2 також передбачає заходи, які будуть реалізовані через міжнародні податкові конвенції та стосуються оподаткування операцій з резидентами низькоподаткових країн [8].

Розглядаючи агресивне податкове планування та боротьбу з розмиванням бази оподаткування, слід також згадати міжнародне податкове планування та міжнародне уникнення податків (international tax avoidance). Уникнення – це не ухилення від оподаткування. Тут особлива увага приділяється гібридним компаніям і гібридним інструментам (hybrid entities and instruments), що використовуються в рамках hybrid mismatch arrangements – гібридних схем, які експлуатують відмінності законодавчих баз різних юрисдикцій. Про деталі йдеться у звіті ОЕСР «Hybrid Mismatch Arrangements: Tax Policy and Compliance Issues» [10].

Особливе значення має також Багатостороння міжнародна конвенція MLI (Multilateral Convention to Implement Tax Treaty Related Measures to Prevent Base Erosion and Profit Shifting, Multilateral Instrument).

Багатостороння конвенція MLI – це багатосторонній договір, розроблений ОЕСР з метою протидії розмиванню бази оподаткування та виведенню прибутку з-під оподаткування, який ратифікований Верховною Радою України 28.02.2019 р. та набрав чинності для України з 01.12.2019 р.

MLI (дія 15 Плану дій BEPS) – Багатостороння міжнародна конвенція, яка дозволяє удосконалити механізми боротьби зі штучним використанням податкових переваг міжнародних договорів про уникнення подвійного оподаткування та уніфікує окремі положення цих договорів [9].

У преамбулі цієї Конвенції сторони визначили, на що звертають увагу при виконанні заходів, які стосуються угод про оподаткування:

- ✓ уряди втрачають значні надходження від податку на прибуток підприємств внаслідок агресивного міжнародного податкового планування, у результаті якого прибутки штучно виводяться з-під оподаткування до місць, де вони не підлягають оподаткуванню або податки на них знижені;
- ✓ розмивання бази оподаткування та виведення прибутку з-під оподаткування є нагальним питанням не тільки для промислово розвинутих країн, а й для країн з перехідною економікою та для країн, що розвиваються;
- ✓ важливо забезпечити, щоб прибутки оподатковувалися в місці, де здійснюються основні види діяльності, які приносять ці прибутки, і де створюється вартість;
- ✓ необхідність вирішення питання застосування певних гібридних схем зменшення податкового навантаження, попереджати зловживання положеннями угод, вирішення проблеми штучного уникнення статусу постійного представництва та удосконалення процедури вирішення спорів;
- ✓ необхідність забезпечення швидкого, скоординованого та послідовного впровадження в багатосторонньому контексті заходів розмивання бази оподаткування та виведення прибутку з-під оподаткування, пов'язаних з угодами;
- ✓ необхідність забезпечення того, щоб наявні угоди про уникнення подвійного оподаткування стосовно податків на доходи тлумачилися з метою усунення подвійного оподаткування стосовно податків, на які поширюються ці угоди, і при цьому не створювалися можливості для звільнення від оподаткування або зменшення розміру податків через ухилення від сплати податків або уникнення (зокрема й через домовленості про неналежне використання угод, спрямовані на отримання пільг, передбачених цими угодами, для одержання непрямої вигоди резидентами третіх юрисдикцій);
- ✓ необхідність існування ефективного механізму впровадження погоджених змін скоординованим та ефективним способом стосовно всіх наявних угод про уникнення подвійного оподаткування стосовно податків на доходи без необхідності проводити двосторонні переговори щодо перегляду кожної такої угоди.

Прийняття MLI спрямоване і на імплементацію 4 дій Плану дій BEPS: 2, 6, 7, 14.

Висновки. На сьогодні більшість держав світу мають впроваджені інструменти боротьби із розмиванням бази оподаткування, інструменти, спрямовані на протидію зловживанням у податкових правовідносинах тощо. Коли виникла ідея укладання міжнародних угод (договорів, конвенцій) про уникнення подвійного оподаткування, тоді йшлося здебільшого про необхідність захисту прав платників податків. Проте з часом платники податків почали віднаходити та використовувати положення таких міжнародних документів на шкоду фінансовим інтересам держави. Це спонукало до розроблення, прийняття та впровадження BEPS і MLI.

Особливо важливі положення Конвенції MLI для України:

- ✓ дозволяє запобігти зловживанням, пов'язаним із застосуванням міжнародних угод про уникнення подвійного оподаткування. Платники податків мають право застосовувати пільгові

ставки оподаткування за угодами лише за умови, що одержання такої пільги не є основною метою здійснення операції (частина II Конвенції – «Гібридні схеми зменшення податкового навантаження», частина III Конвенції – «Зловживання положеннями договорів»);

✓ передбачає оновлення визначення постійного представництва, а також визначення правил щодо уникнення штучного статусу постійного представництва (частина IV Конвенції – «Уникнення статусу постійного представництва»);

✓ передбачає, що платники податків мають право на звернення до компетентних органів обох країн-учасниць конвенції у разі виникнення спорів між платником податку та податковим органом (частина V Конвенції – «Покращення механізмів вирішення спорів», частина VI Конвенції – «Арбітраж»).

У лютому 2025 р. внесено зміни до Закону України «Про ратифікацію Багатосторонньої конвенції про виконання заходів, які стосуються угод про оподаткування, з метою протидії розмиванню бази оподаткування та виведенню прибутку з-під оподаткування» від 28 лютого 2019 р. Від часу прийняття Закону відбулися зміни у правовому регулюванні міжнародних податкових відносин. Так, у відповідь на військову агресію та співпрацю з державою-агресором припинили дію (втратили чинність) угоди (конвенції) про уникнення подвійного оподаткування та запобігання ухиленню від сплати податків стосовно податків на доходи і майно з росією, Білоруссю, Сирією. Набрали чинності угоди (конвенції, договори) з Катаром і Малайзією, а також протоколи про внесення змін до угод з Австрією, Великобританією, Данією, Нідерландами, Катаром, ОАЕ, Сінгапуром, Швейцарією. З огляду на такі зміни у правовому регулюванні міжнародних податкових відносин виникла потреба в актуалізації переліку повідомлень та застережень України шляхом видалення всіх посилань на договори, дія яких припинена, та доповнення посиланнями на договори, які набрали чинності після ратифікації Україною Багатосторонньої конвенції MLI. Очевидно, що надалі держава триматиме курс на впровадження кращих світових та європейських практик у податкових правовідносинах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про агресивне податкове планування: Рекомендація Європейської Комісії № 2012/772/ЄС від 06.12.2012 р. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_45885.
2. Про індикатори агресивного податкового планування детальніше див.: Aggressive tax planning indicators. Final report. Working paper. 2015. № 61. URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2016-09/taxation_paper_61.pdf.
3. Греца Я.В. Правові засоби захисту публічних інтересів від агресивного податкового планування в епоху цифрової економіки. Фінансове право в умовах цифрової трансформації: колективна монографія / за заг. ред. Т.А. Латковської. Чернівці: Технодрук, 2021. С. 5–44.
4. План дій BEPS в Україні. URL: <https://bepsinua.bank.gov.ua/beps/>.
5. Рекомендації з реалізації Плану дій з BEPS (мінімальні стандарти). URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/2017_Roadmap_BEPS_UKRAINE_ua\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/2017_Roadmap_BEPS_UKRAINE_ua(1).pdf).
6. Ukraine Country Programme. URL: <https://www.oecd.org/mcm/documents/Ukraine-Country-Programme.pdf>.
7. OECD (2025), Tax Challenges Arising from the Digitalisation of the Economy – Administrative Guidance on Article 9.1 of the Global Anti-Base Erosion Model Rules, OECD/G20 Inclusive Framework on BEPS, OECD, <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/topics/policy-sub-issues/global-minimumtax/administrative-guidance-article-9-1-globe-rules-pillar-two-january-2025.pdf>.
8. Україна підтримує оновлений план Організації економічного співробітництва та розвитку щодо реформування правил міжнародного оподаткування. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/ukraina_pidtrimuie_onovlenii_plan_organizatsii_ekonomichnogo_spivrobitnitstva_ta_rozvitku_shchodo_reformuvannia_pravil_mizhnarodnogo_opodatkuvannia-3129.
9. Багатостороння конвенція про виконання заходів, які стосуються угод про оподаткування, з метою протидії розмиванню бази оподаткування та виведенню прибутку з-під оподаткування від 24.11.2016 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/376_001-16#n2.
10. Hybrid Mismatch Arrangements: Tax Policy and Compliance Issues. OECD, March, 2012. 27 p. URL: <https://www.oecd.org/ctp/aggressive/hybrid-mismatch-arrangements-tax-policy-and-compliance-issues.pdf>.